

หนาด 3 ห้างหุ้นส่วนจำกัด

บทที่ 1

ลักษณะสำคัญของห้างหุ้นส่วนจำกัด

ประมาณสัญญาหมายเพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1077 บัญญัติว่า

“หันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น คือ ห้างหุ้นส่วนประเภทหนึ่ง ซึ่งมีผู้เป็นหุ้นส่วน 2 จำพวกดังจะกล่าวต่อไปนี้คือ

1. ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคน ซึ่งมีจำกัดความรับผิดเพียงไม่เกินเจ้าหนี้ที่ตนรับจะลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนนั้น จำกัดกากส์ 2 และ

2. ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคน ซึ่งต้องรับผิดร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนไม่มีจำกัดจำนวนอีกพากหนึ่ง”

จากตัวบทมาตรา 1077 เราจะเห็นลักษณะสำคัญของห้างหุ้นส่วนจำกัดมี 2 ประการคือ

1. เป็นห้างหุ้นส่วนที่มีหุ้นส่วนแบ่งออกเป็น 2 ประเภท เสมอ คือ ประเภทจำกัดความรับผิด และประเภทไม่จำกัดความรับผิด

2. เป็นห้างหุ้นส่วนที่ต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเสมอ อย่างไร เราทราบกันดีแล้วว่า การตกลงกันทำการหักในรูปแบบห้างหุ้นส่วนนั้น ต้องมีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มากกว่ากันจึงจะมีผลเป็นห้างหุ้นส่วนตามกฎหมายได้ ถ้าหัก 2 คนแน่น มีความประ拯救จะรับผิดในหนี้สินของห้างหุ้นส่วนแบบไม่จำกัดความรับผิดก็จัดตั้งเป็นรูปแบบห้างหุ้นส่วนสามัญ แต่ถ้าหัก 2 คนแน่น คนหนึ่งอย่างจะจำกัดความรับผิดของตนเอง และอีกคนหนึ่งต้องการจะไม่จำกัดความรับผิดก็ทำได้ในรูปแบบหอยห้าหุ้นส่วนจำกัด จะนั้นจึงเห็นได้ว่า การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น จะต้องมีหุ้นส่วนแบ่งออกเป็น 2 ประเภทเสมอ โดยแต่

จะประทักษิณก็ได้ แต่ต้องมีอย่างน้อยประทักษิณ 1 คนถึงจะใช้ได้

ประทักษิณ 1 เรียกว่า ประทักษิณความรับผิด

ประทักษิณ 2 เรียกว่า ประทักษิณจำกัดความรับผิด

หุ้นส่วนประทักษิณจำกัดความรับผิด มีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

1. สถานะของตัวบุคคลไม่ใช่สิ่งสำคัญ หมายความว่าบุคคลใด ๆ ก็ได้มีสิทธิที่จะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนประทักษิณได้ถ้ามีเงินหรือทรัพย์สินในการลงทุนเพียงพอ กฎหมายไม่ได้จำกัดว่าบุคคลผู้นั้น จะต้องมีคุณสมบัติ หรือสถานะของบุคคลเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ เหตุผลที่กฎหมายได้คำนึงถึงคุณสมบัติหรือสถานะของบุคคลก็ เพราะว่า หุ้นส่วนประทักษิณนี้กฎหมายได้จำกัดอำนาจในการบริหารงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดอยู่แล้ว กล่าวคือ มีสิทธิเป็นผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นเอง ให้เพียงแต่เข้ามาถือเป็นหุ้นส่วนและ ห้ามนั่นจึงไม่คำนึงถึงคุณสมบัติของตัวบุคคลนั้นแต่อย่างใด

2. สิทธิการลงทุนถูกจำกัด หมายความว่า หุ้นส่วนประทักษิณจำกัดความรับผิดนี้ เวลาลงทุนจะลงทุนได้เพียง 2 ประทักษิณเท่านั้น คือ เงินสด และทรัพย์สิน จะนำแรงงานมาลงทุนไม่ได้ เหตุผลของกฎหมายที่กำหนดข้อจำกัดไว้ก็ เพราะว่าหุ้นประทักษิณจำกัดความรับผิด การจำกัดความรับผิดหมายถึงการรู้จำนวนแน่นอนของทุนที่ลงเพื่อจำกัดนั้น การจะเอาแรงงานมาลงทุนนั้นทำไม่ได้ เพราะแรงงานเป็นสิ่งที่ไม่สามารถคำนวณได้แน่นอน ขึ้นอยู่กับความพอใจของแต่ละบุคคล แต่เงินและทรัพย์สินสามารถคำนวณราคาแน่นอนได้ ฉะนั้นเพื่อตัดปัญหาโดยถือกัน กฎหมายเลยกำหนดให้ลงทุนได้เพียง 2 อย่าง คือ เงินและทรัพย์สิน เท่านั้น

3. สิทธิบริหารงานถูกจำกัด หมายความว่า หุ้นส่วนประทักษิณจำกัดความรับผิดนี้ไม่มีสิทธิเป็นผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดได้ เหตุผลก็ เพราะตัวเองจำกัดความรับผิดไว้ ถ้ากฎหมาย

เปิดโอกาสให้หันส่วนประภานี้ ได้เข้าบริหารงานได้ ก็
อาจจะทำให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้เกิดความเสียหายได้ เพราะ
ผู้บริหารงานรู้ตัวเองอยู่แล้วว่าตัวเองต้องรับผิดในหนี้สินของห้างเพียง
บางจำนวนที่จำกัดไว้ก่อนนั้น ส่วนที่เกินจากนั้นตัวเองไม่ต้องรับ
ผิด อาจจะเกิดความมั่นในอารมณ์บริหารงานของห้างอย่างเต็มที่
โดยมิได้คำนึงถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นได้ และจะทำให้หุ้น
ส่วนอื่นต้องรับผิดชอบอย่างเต็มที่ในหนี้สินของห้างได้ ทำให้
ตนเองได้เปรียบกว่าหุ้นส่วนประภานอื่น ฉะนั้นเพื่อตัดปัญหา
กognuity เลยห้ามข้ามเป็นผู้จัดการหรือผู้บริหารงานของห้าง
หุ้นส่วนจำกัด แม่เมื่อสังเกตควรจำไว้ว่าถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนประ
ภานจำกัดความรับผิดนี้ได้รับการแต่งตั้งจากบรรดาหุ้นส่วนของ
ห้างหุ้นส่วนจำกัดทั้งหมดให้ทำหน้าที่ผู้จัดการห้าง เนื่องจาก
บรรดาผู้เป็นหุ้นส่วนประภานไม่จำกัดความรับผิด ไม่มีมือในการ
การบริหารงานของห้างอย่างนี้ ก็เป็นผู้จัดการได้ แต่ความรับ
ผิดชอบของหุ้นส่วนประภานจำกัดความรับผิดที่มาเป็นผู้จัดการ
นี้ก็ยังเหมือนเดิม คือจำกัดความรับผิด มิใช่เปลี่ยนมาเป็นไม่จำกัด
ความรับผิดในฐานะผู้จัดการแต่ประการใด ขอให้จำหลักอัน
นี้ไว้

4. ได้รับสิทธิคุ้มครอง ในกรณีที่จะถูกฟ้องร้องในเรื่อง
หนี้สินของห้าง หมายความว่า ถ้าห้างหุ้นส่วนจำกัดเกิดมี
หนี้สินขึ้นมา และหนี้สินนั้นถึงกำหนดชำระขณะที่ห้างยังดำเนิน
กิจการอยู่ กognuity ได้บัญญัติไว้ว่า เจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วน
จำกัดนี้มีสิทธิฟ้องห้างซึ่งเป็นนิติบุคคล และหุ้นส่วนประภานไม่
จำกัดความรับผิด ให้รับผิดชำระหนี้สินนี้ได้ แต่จะฟ้องหุ้นส่วน
ประภานที่จำกัดความรับผิดไม่ได้ ถ้าหุ้นส่วนประภานนี้มิได้
กระทำการฝ่าฝืนกognuity ในเรื่องห้างหุ้นส่วนแต่ประการใด
ซึ่งมีอยู่ 4 ประการคือ

1. ฝ่าฝืนข้อห้ามในเรื่องการใช้ชื่อตัวเองเป็นชื่อห้างหุ้น
ส่วน

2. ฝ่ายนี้ขอห้ามในเรื่องคุยโถ้อว่าตัวลงทุนมากกว่า
ที่ตั้งเองจำกัดความรับผิดไว้

3. ผู้ฝึกหัดมีภาระเรื่องห้ามเข้าไปในบริหารงานของห้อง
หันส่วน

4. หนี้สินเกิดขึ้นก่อนห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้ได้จดทะเบียน
เป็นบริษัทฯ ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป หุ้นรับทุกคนไม่
จำกัดจำนวนหุ้นและมีอัตราหุ้นต่อหน่วยหุ้นเดียวกัน
กับหุ้นที่ออกให้กับบุคคลภายนอก

ข้อยกเว้นเท่านั้น 4 ข้อดังกล่าวมาเนี่ย เมื่อเกิดขึ้นโดยการกระทำของพัฒนาผู้ส่วนภูมิภาคก็ต้องรับผิดชอบแล้ว เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ แต่จะต้องให้ผู้บังคับใช้ได้เลิกกิจการกิจกรรม เจ้าหนี้ก็สามารถฟ้องเรียกร้องได้ สำหรับหนี้ที่ต้องชำระกิจการกิจกรรม เจ้าหนี้ก็สามารถฟ้องเรียกร้องได้ สำหรับหนี้ที่ต้องชำระกิจการกิจกรรม รับผิดชอบ ที่กระทำการ 4 ข้อนี้ต้องรับผิดชอบให้หนี้สินของหัวส่วนเจ้ากิจกรรม ตั้งว่าตัวเองเป็นหัวส่วนประภากทไม่จำกัดความรับผิดชอบที่เดียว แต่เมื่อชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ไปแล้ว หัวส่วนเจ้ากัดความรับผิดชอบผู้นี้นั้น ก็สามารถมาเรียกเอาส่วนที่เกินจากที่ตัวเองจำกัดความรับผิดชอบนั้นคืนได้ จากรุ่นส่วนหนึ่งหลายได้ เพราะกฎหมายถือว่าในระหว่างหัวส่วนล่วงกำหนดนั้น ต้องบังคับตามสัญญาที่ตกลงกันตั้งแต่เริ่มแรก คือใครเป็นหัวส่วนภูมิภาคให้หนี้เอง

มีสามารถจะเรียกให้เข้ารับผิดเกินจากจำนวนนี้ได้ หาก
กฎหมายห้ามไว้ จะนั้นมีอย่างจะไม่เปิดกิจการแห่งขันกับห้าง
หุ้นส่วนจำกัด ก็ไม่น่าจะไปชี้ด้วยความสิทธิของเขาแต่อย่างใด

๖. มีสิทธิโอนหุ้นของตนให้บุตรก็ได้ ถ้าได้โอดี้โน
ท้องขอความยินยอมหุ้นส่วนคนอื่น ๆ หมายความว่า หุ้นส่วน
ประภาก็ต้องความรับผิดนี้ มีสิทธิที่จะโอนหุ้นของตน出去ให้
บุคคลภายนอกโดย ถ้าได้ให้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนแทนแทนโดยมิ
ต้องใบอนุญาตมีรายละเอียดตามที่กฎหมายห้ามหุ้นส่วนเจ้าของห้าง
หุ้นส่วนเจ้าก็ต้องก่อน เหตุผลก็เพราะคุณธรรมเป็นพื้นฐานของหุ้น
ส่วนจึงต้องความรับผิดมิใช่สาระสำคัญในการเข้าร่วมหุ้นส่วนห้าง
ต้องล้วนๆแล้ว ฉะนั้นจะโอนให้ใครก็ต้องมีหนังสือตั้งแต่หุ้นส่วนที่
แต่ละห้องโรมกิจกรรมการโอนหุ้นให้บุคคลภายนอกก็ต้องมีหนังสือ
ต้องไปดำเนินการให้ถูกต้องที่กฎหมายบังคับธุรกิจซึ่ง หมาย
ห้างหุ้นส่วนเจ้าก็เป็นเจ้าของคุณ ฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมไว
ต่าง ๆ ของห้างหุ้นส่วนนี้ต้องทำการจดทะเบียนเทียบกับกฎหมายบังคับ
ธุรกิจเสมอ

๗. มีสิทธิให้ทายาทเข้ามาเป็นหุ้นส่วนแทนได้ หาก
ความว่า ถ้าหุ้นส่วนประภาก็ต้องความรับผิดก็ต้องเชื้อมา
ในขณะที่ยังเป็นหุ้นส่วนอยู่ กฎหมายได้ให้ทางการหักหุ้นส่วนเข้า
มาถือหุ้นประภาก็แน่ได้ทันทีเลย อันนี้กฎหมายบังคับสิทธิให้
ทายาทมีสิทธิเข้ามาแทนที่ได้ แต่ถ้าหากมาไม่ประภานาที่จะเข้า
มาเป็นหุ้นส่วนกับภัยเสรษฐ์ได้ กฎหมายไม่ได้บังคับแต่ประภาก็
ได้เพียงแต่ให้สิทธิเข้ากัน ถ้าไม่ต้องการก็ไม่เป็นไร จะหักหุ้น
หรือถอนหุ้นไปก็ได้ แต่ยังไงก็ตามสิทธิของภัยเสรษฐ์อยู่ใน
ถ้าหากกฎหมาย “ให้มีสัญญาเข้าหุ้นส่วนกันและห้ามหุ้นส่วนหักหุ้น
ห้ามกันตั้งห้างหุ้นส่วนเจ้าก็ต้องได้ทำหน้าที่ไว้ ถึงจะหักหุ้นส่วน
ประภาก็ต้องความรับผิดจะต้องไป ทางการหักหัวเข้ามาแทนที่ไป
ได้ เช่นนี้ก็ต้องเป็นไปตามสัญญาที่แนบท้ายก็ต้องบังคับ
โดยการให้ห้ามสัญญา ยกเว้นหลักกฎหมายห้ามหุ้นส่วนได้

8. ห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ต้องเลิกกิจการถึงแม่หุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิดชอบ ล้มละลาย หรือเป็นผู้ไร้ความสามารถ หมายความว่า ถึงแม่จะมีการตาย หรือล้มละลาย หรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบตาม ห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นก็ยังดำเนินกิจการต่อไปได้ ไม่ถึงขั้นต้องล้มเลิกกิจการไป เหตุผลก็เพราะกฎหมายเห็นว่า หุ้นส่วนประเภทนี้โครงเข้ามาเป็นกีดกัน คุณสมบัติไม่ใช่สิ่งสำคัญ ไม่มีผลที่จะทำให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดเสียหายแต่ประการใด จะนั้น เมื่อมีกรณีดังกล่าวเกิดขึ้น ทางห้างอาจจะแก้ปัญหาโดยให้ทายก เข้ามาแทนที่ หรือขายหุ้นให้แก่บุคคลภายนอกเข้ามาแทนที่ต่อไปก็ได้

หุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด มีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

1. สถานะของหุ้นบุคคลเป็นสิ่งสำคัญมากในการเข้า เป็นหุ้นส่วน หมายความว่า หุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดนี้ กฎหมายคำนึงถึงคุณสมบัติในหุ้นบุคคลที่จะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนสำคัญมาก เหตุผลก็เพราะหุ้นส่วนประเภทนี้ ต้องรับผิดชอบในบรรดาหนี้สินของห้างหุ้นส่วนโดยไม่จำกัด จนกว่าหนี้สินจะได้รับชำระด้วย ฉะนั้นการเข้ามาเป็นหุ้นส่วนประเภทนี้ จะต้องคำนึงถึงความสามารถที่จะรับผิดชอบในหนี้สินต่าง ๆ ได้โดยไม่จำกัด และอุปนิสัยใจคอต่าง ๆ ว่าเป็นบุคคลที่มีความสามารถรับผิดชอบหรือไม่ มิใช่โครงก็ได้ที่จะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนดังแบบหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด และอีกประการหนึ่งหุ้นส่วนประเภทนี้มีสิทธิเข้าเป็นผู้บริหารงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดได้ ฉะนั้นถ้าไม่คำนึงถึงคุณสมบัติของผู้บริหารงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้ ความเสียหายต่าง ๆ ก็อาจจะมาสู่ห้างหุ้นส่วนนี้ได้ ดังนั้นกฎหมายจึงได้ถือว่าหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดนี้จะต้องมีคุณสมบัติเป็นสาระสำคัญในการเข้ามาเป็นหุ้นส่วนดังกล่าว

2. มีสิทธิลงทุนได้ทุกประเภท หมายความว่า หุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดสามารถลงทุนในห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้ได้ทั้ง 3 ประเภทของการลงทุนแลยก็อ สามารถนำเงิน ทรัพย์-

สิน หรือแรงงานมาลงทุนได้ "ไม่มีการห้ามของกฎหมายแต่ประการใด เหตุผลก็คือว่า หุ้นส่วนประเภทนี้ต้องรับผิดในหนี้สินของห้างอย่างหมดเนื้อหมดตัวจนกว่าหนี้สินจะชำระหนี้หมดอยู่แล้ว และอีกประการหนึ่งคุณสมบัติของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้เป็นสิ่งสำคัญ ย่อมเป็นหลักประกันว่าจะต้องรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนนี้เต็มที่แน่นอน ฉะนั้นก็ควรจะมีสิทธิลงทุนประเภทได้ก็ได้

3. มีสิทธิเข้าบริหารงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด และมีสิทธิใช้ชื่อตนเองเป็นชื่อห้าง หมายความว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด มีสิทธิเข้าจัดการบริหารงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดได้โดยตรง เหตุผลที่กฎหมายให้มีสิทธิเช่นนี้ได้ก็เพราะหุ้นส่วนประเภทนี้ต้องรับผิดชอบในหนี้สินของห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้เต็มที่อยู่แล้วจนกว่าหนี้สินจะถูกชำระหมด เมื่อให้มีสิทธิเป็นผู้บริหารงานได้ ผู้บริหารงานก็ต้องมีความระมัดระวังในการบริหารงานเป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าทำอะไรพลาดไปตามอย่างเท่านั้น จะได้รับความเสียหายอย่างหมดเนื้อหมดตัว ไม่เหมือนหุ้นส่วนอีกประการหนึ่งที่รับผิดเท่าที่ตกลงกันไว้เท่านั้น

สำหรับหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดนี้ ถ้ามีกันหลายคนและต่างคนต่างไม่ยอมที่จะยกผู้หนึ่งผู้ใดให้เป็นผู้จัดการห้างหุ้นส่วน กฎหมายก็ให้นำบทบัญญัติของเรื่องห้างหุ้นส่วนสามัญมาปรับใช้ คือให้ถือว่าหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดทุกคนเป็นผู้จัดการร่วมกัน เวลาบริหารงานจะต้องช่วยกันคิดและให้คำปรึกษาซึ่งกันและกัน จะทำไปคนเดียวโดยไม่ปรึกษาคนอื่นไม่ได้ ถ้ามีการทักท้วงกิจขึ้นจากผู้มีอำนาจเสนอแก้ไขแล้ว หุ้นส่วนผู้จัดการที่ทำไปโดยไม่พึงความเห็นของหุ้นส่วนผู้จัดการอื่น จะต้องรับผิดในส่วนของหุ้นส่วนผู้จัดการอื่นที่ทักท้วงนั้น เรื่องการทักท้วงนี้เป็นเรื่องภายในกันเองระหว่างหุ้นส่วน ไม่เกี่ยวกับบุคคลภายนอกที่เป็นเจ้าหนี้ของห้างแต่ประการใด

นอกจากนี้หุ้นส่วนประเภทนี้ยังไม่สามารถใช้ชื่อตนของเป็นชื่อห้างได้ ไม่มีข้อจำกัดอย่างที่หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดโคนบังคับไว้ เหตุผลก็เพราะหุ้นส่วนประเภทนี้รับผิด

ไม่จำกัด และถูกฟ้องได้ตลอดเวลา ถึงแม้จะที่ห้างยังดำเนินกิจการอยู่ หรือเลิกกิจการไปแล้วก็ตาม ถ้าหนี้ยังไม่ชำระหมดก็ต้องหามาชำระให้หมดสิ้นไป ฉะนั้น เมื่อยากจะโกหกหรือว่าข้าพเจ้าเป็นเจ้าของห้างหุ้นส่วนจำกัดคนหนึ่ง กฎหมายจึงยินดีให้ใช้ชื่อตอนคอกเป็นชื่อห้างได้ดังกล่าว

4. เจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัดฟ้องหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดได้ หมายความว่า ถ้าห้างหุ้นส่วนจำกัดเกิดมีหนี้สินขึ้น และหนี้สินนั้นได้ถึงกำหนดชำระกันในขณะที่ห้างยังดำเนินกิจการอยู่ดังนี้ เจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัดมีสิทธิฟ้องห้างซึ่งเป็นนิติบุคคลได้ และก็สามารถฟ้องหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดได้ทุกคน แต่การฟ้องร้องให้ห้างหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดนี้ เจ้าหนี้จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายเช่นเดียวกับการฟ้องตัวหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญจะทะเบียน กล่าวคือ ถ้าเจ้าหนี้ถูกจะฟ้องผู้เป็นหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดนี้ เจ้าหนี้จะต้องยื่นหนังสือแจ้งเรื่องหนี้สินให้ห้างซึ่งเป็นนิติบุคคล และกำหนดเวลาให้ห้างชำระหนี้เจ้าหนี้เสียก่อน ถ้าห้างไม่ชำระหนี้ภายในกำหนด กฎหมายถือว่าห้างผิดนัดชำระหนี้ แล้วเจ้าหนี้ถึงจะมีสิทธิฟ้องตัวหุ้นส่วนประเภทนี้ได้ แต่ถ้ายังไม่ชำระหนี้ก็ตาม หุ้นส่วนเหล่านี้สามารถให้เจ้าหนี้ไปเรียกเก็บเงินจากห้างนิติบุคคลนั้นก่อนได้ ถ้าห้างยังมีทรัพย์สินอยู่ เว้นเสียแต่ห้างนิติบุคคลนั้นไม่มีทรัพย์สินอะไรเลยเช่นนี้ ถึงจะเรียกให้หุ้นส่วนประเภทนี้จำกัดความรับผิดชำระหนี้ทั้งหมดนั้นได้

5. ไม่มีสิทธิทำการค้าแห่งบ้านกับห้างหุ้นส่วนจำกัดหมายความว่า หุ้นส่วนประเภทนี้ไม่จำกัดความรับผิดนี้ เมื่อเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว จะไปเปิดกิจการค้าขายที่มีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และอยู่สถานที่ใกล้เคียงกับห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ตนเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดอีกไม่ได้ เหตุผลที่กฎหมายไม่ให้ทำได้ก็ เพราะตอนสองเป็นหุ้นส่วนที่ไม่จำกัด

แต่หลักกฎหมายการห้ามเปิดกิจการนี้ก็เป็นเรื่องที่เก็บไว้ข้อกฎหมายไว้แล้ว ไม่เห็นส่วนที่ไม่เข้ากับความรับผิดชอบนี้ไปเพิ่มเป็นกฎหมายอีกหนึ่งที่จำเป็นก็คงไม่สามารถรับผลประโยชน์ได้ หรือไม่ใช่ห้ามอย่างๆ โดยเฉพาะไปเป็นผู้บริหารงาน หรือกิจการไม่เข้าหันกับทางคุณลักษณะนั้น เพื่อกำหนดส่วนต่อรอง ยังคงห้ามหุ้นส่วนจำกัดที่ร่วมกันเด็กชื่อนามนี้ก็คงยอมให้ไม่ได้ ก็จะเสียโอกาสการเรียนรู้และประสบการณ์กิจการของหัวหน้าส่วนแล้วก็ไม่ถูกต้อง ดังนั้นจึงต้องหาวิธีแก้ไข

๖. กรณีที่ต้องห้ามออกใบอนุญาตให้ก่อการค้าบริษัท

หมายความว่า หุ้นส่วนที่ไม่ใช้กำกับความรับผิดชอบ ตรวจสอบค์ จะโอนหุ้นให้บุคคลภายนอกห้าม กรณีหุ้นส่วนแทนที่เป็นจะทำ ง่ายๆ ไม่ได้ จะต้องขอความรับผิดชอบจากบรรดาผู้รักษาส่วน ของห้างหุ้นส่วนจำกัดทุกคนเสียก่อน เหตุผลก็เพราะกฎหมาย ถือว่า หุ้นส่วนประกันมีความสำคัญมากทั้งคุณสมบัติและตัว และความรับผิดชอบแบบบุคคลไม่จำกัดความรับผิดชอบ การที่จะปรับเปลี่ยนผู้จัดการคนใหม่ที่หุ้นส่วนเสนอเลือก ที่ไม่รู้ว่าจะลงปลด干嘛ห้าม แทนที่กันนั้น โดยหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดชอบ ตามแก้ไขดูดีพิจ คณเดียวเช่นนี้ เป็นการเอาไว้รึบหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ของห้างหุ้น ส่วนจำกัดไม่มาก เพราะถ้าค่าใหม่ที่เข้ามาเป็นคนแล้วมีคุณสมบัติ ไม่เหมาะสม และเป็นคนที่ไม่มีความรับผิดชอบอย่างไร เลยอย่างที่ ต้องมีปัญหาเกิดขึ้นในห้างหุ้นส่วนที่มายังไง ฉะนั้นกฎหมายโดย ก็กำหนดว่า หุ้นส่วนโอนหันให้กับคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเต็อง

ขอความยินยอมจากหุ้นส่วนทั้งหลายก่อน ถ้าเข้าไม่ยินยอมก็จะ
โอนหุ้นไว้ได้เด็ดขาด

7. ไม่มีสิทธิให้ทายาทเข้ามาแทนที่ได้ หากว่า
หุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบ ถ้าเกิดตายหรือตกเป็น
ผู้ไร้ความสามารถ หรือคุณล้มละลายขึ้นมา ทายาทของเขาก็จะ
เข้ามาแทนที่เลยไม่ได้ เว้นเสียแต่จะมีสัญญาตกลงกันไว้ให้เข้า
มาแทนที่ได้อย่างนี้ก็ทำได้ เหตุผลที่กฎหมายห้ามไว้ก็เพราะ
กฎหมายถือว่าการเข้าเป็นหุ้นส่วนประเภทนี้เป็นเรื่องคุณสมบัติ
เฉพาะตัว บุคคลใดอื่นจะมาสามรถแทนกันไม่ได้ และอีกประการ
หนึ่งที่สำคัญคือความรับผิดชอบที่ยังไหอยู่ คือไม่จำกัดความรับ.
ผิดนี้แหละเป็นเครื่องกีดขวางการเข้ามาแทนที่กัน เพราะถ้าเปิด
โอกาสให้เข้ามาแทนที่กันได้ง่าย ๆ บางทีทายาทของผู้นั้นอาจจะ
เป็นคนที่เกริ่นไม่มีความรับผิดชอบในการกระทำการต่าง ๆ ของตน
เองก็ได้ ซึ่งจะเกิดความเสียหายต่อหุ้นส่วนจำกัดเป็นส่วน
ร่วมได้ จะนั่นกฎหมายจึงห้ามไว้ แต่หลักนี้ก็ให้มีข้อยกเว้นได้ว่า
ถ้ามีสัญญาตกลงกันไว้ว่าให้ทายาทเข้ามาแทนที่ได้ถ้าเกิดเหตุ
การณ์ดังกล่าวอย่างนี้ก็ต้องปฏิบัติตามสัญญา คือทายาทเข้ามา
แทนที่เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดต่อไป แต่ก็ไม่ได้บังคับให้
ทายาทด้องเข้ามาอย่างเด็ดขาด เพียงแต่เป็นคำเสนอของห้างเท่า
นั้น ถ้าทายาทไม่ต้องการเข้ามา ก็ปฏิเสธได้

8. ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องเลิกกิจการ ถ้าหุ้นส่วนประเภท
นี้ตาย ล้มละลาย หรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถ หมายความว่า
ถ้าหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบที่ได้เกิดมีการตายขึ้นมา
หรือเกิดเป็นคนล้มละลาย หรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถขึ้นมา
แล้ว ห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้ต้องเลิกกิจการทันที หลักเกณฑ์ของ
กฎหมายดังนี้ กฎหมายได้ให้นำบทัญญ์ต้องห้างหุ้นส่วนสามัญ
มาปรับใช้ได้ เพราะความรับผิดชอบในหนี้สินของห้างหุ้นส่วน
เหมือนกันคือรับผิดโดยไม่จำกัด และตัวบุคคลก็เป็นสิ่งสำคัญใน
การเข้าเป็นหุ้นส่วนดังที่ทราบมาแล้ว แต่ปัญหานี้ก็มีข้อยกเว้น
 เพราะว่าถ้าให้เลิกกิจการไปเลยจะนะที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดกำลัง

เจริญเดิบโน้นก็จะทำให้เศรษฐกิจของบ้านเมืองเสียหายได้ ฉะนั้นจึงให้ทำสัญญาภัยไว้ ยกเว้นเหตุทั้ง ๓ ได้โดยกำหนดให้ ทำยาทเข้ามาแทนที่ได้ หรือถ้าหากยาทไม่ประสงค์จะเข้ามาแทนที่ กกฎหมายก็ปิดโอกาสให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดยื่นคำร้องต่อ ศาล ขอให้ศาลมั่งให้ดำเนินกิจการต่อไป โดยให้ผู้เป็นหุ้นส่วน คนอื่น ๆ ซื้อหุ้นของผู้ที่หมดคุณสมบัตินั้นได้ เพื่อเป็นหนทาง ป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นก็ได้

อธิบาย ๒ กฎหมายได้กำหนดไว้ว่า ถ้าบุคคลใดประสงค์ จะทำการค้าในรูปแบบของห้างหุ้นส่วนจำกัดก็ทำได้ แต่จะต้อง ไปทำการจดทะเบียนการจัดตั้งให้เป็นที่ถูกต้องที่กองทะเบียน- ธุรกิจเสียก่อนด้วย เพราะห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นเป็นนิติบุคคล ชนิดหนึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การทำให้ห้าง หุ้นส่วนธรรมดายเป็นนิติบุคคลก็โดยการจดทะเบียน และเมื่อ จดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว เวลาทำป้ายชื่อหน้าห้างจะ ต้องมีคำว่าจำกัดร่วมอยู่ในชื่อนั้นด้วยเสมอ

ห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้จะมีผู้ถือหุ้นอยู่ ๒ ประเภท ดังกล่าว คือ หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด และหุ้นส่วนประเภท ไม่จำกัดความรับผิดกิจการต่าง ๆ ที่ได้กระทำไปในระหว่างที่ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลแล้ว ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่ว่าประเภทใด ๆ ก็ต้องรับผิดชอบส่วนของกิจการที่ห้างหุ้นส่วนในแต่ละ ประเภทของตน แต่ถ้าห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นยังไม่ได้จดทะเบียน ให้ถูกต้องตามกฎหมายให้เป็นนิติบุคคล แล้วได้มีการดำเนิน กิจการต่าง ๆ จนเกิดมีหนี้สินที่จะต้องรับผิดชอบกันขึ้นมา นั้น ถึงแม้ว่าภายหลังห้างจะไปจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลแล้วก็ ตาม หนี้สินต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น เจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัด สามารถฟ้องให้หุ้นส่วนทุกคนไม่ว่าจะเป็นหุ้นส่วนประเภทไหน ก็ตามรับผิดชอบได้ทันที ขณะที่ห้างยังดำเนินกิจการอยู่และ ทุกคนต้องรับผิดในหนี้สินจำนวนนั้นแบบไม่จำกัดความรับผิด ด้วย จะมาอ้างว่าเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดไม่ต้อง ถูกฟ้อง เพราะห้างยังไม่ได้เลิกกิจการไม่ได้ เพราะกฎหมายถือ

ว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ยังไม่ได้จดทะเบียนให้ถูกต้องเป็นนิติบุคคลนั้น กิจการต่าง ๆ ที่ทำขึ้นถือว่าทำในนามของห้างหุ้นส่วนสามัญ ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนจะต้องรับผิดชอบไม่จำกัดเช่นเดียวกับผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญ แต่ย่างไรก็ตามถึงเมื่อจะถูกฟ้องได้ และต้องรับผิดชอบเป็นหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดไปแล้วต่อเจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วน ผู้เป็นหุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิดและได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ไปแล้วนั้น ก็มีสิทธิมาไล่เบี้ยคืนออกจากหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ได้ตามสัญญาที่ตกลงกันไว้ว่าเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดได้ เพราะสัญญาอันนี้ยังผูกพันต่อผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนอยู่ที่จะต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด

บทที่ 2

การตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด

การตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดได้นั้น จะต้องปฏิบัติตามหลัก
เกณฑ์ 2 ประการ ดังต่อไปนี้คือ

1. ต้องมีข้อสัญญาตกลงกันตามหลักเกณฑ์การตั้ง
ห้างหุ้นส่วน มาตรา 1012

2. ต้องมีการจดทะเบียน

อธิบาย 1 ก่อนที่จะมีการตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ผู้ที่
มาร่วมมือกันจะต้องมีข้อสัญญាតกลงว่าจะร่วมมือกันอย่าง
แน่นอนให้เรียบร้อยเสียก่อน สัญญานี้ไม่ต้องทำเป็นหนังสือแต่
อย่างใด เพราะไม่มีกฎหมายข้อใดบัญญัติไว้ว่าจะต้องทำเช่นนี้
ฉะนั้นจะทำกันโดยปากเปล่า หรือโดยปริยายก็ย่อมได้ แต่ถ้าได้
ทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มันก็เป็นการดีแก่ทุกฝ่าย เวลามีข้อ
โต้แย้งกันจะได้ยกสัญญาที่ทำเป็นหนังสือเป็นยันกันได้อย่างชัด
แจ้ง

อธิบาย 2 กฎหมายได้กำหนดไว้อย่างแน่นัดเลยว่าห้าง
หุ้นส่วนจำกัดจะต้องจดทะเบียน (มาตรา 1078) ฉะนั้นเมื่อผู้เป็น
หุ้นส่วนได้ผ่านการมีสัญญากันตามข้อ 1 มาแล้ว และประสงค์จะตั้ง¹
เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด ก็ต้องไปจดทะเบียนการตั้งห้างเสียที่หอ
ทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท ณ ท้องที่ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของห้างนั้น
สำหรับระยะเวลาการดำเนินการนั้น จะห่างจากการตกลงตั้งใจ
ที่จะให้มีห้างหุ้นส่วนนั้นนานเท่าใด ปัญหานี้ไม่มีกฎหมายบัญญัติ
กำหนดระยะเวลาไว้ ฉะนั้นก็ต้องถือว่า ควรจะดำเนินการจดทะเบียน
ในเวลาอันสมควร นับตั้งแต่มีการทำสัญญาร่วมมือกันตั้งห้าง
หุ้นส่วนขึ้น ผลของมันมีว่าถ้าบังไม่ได้จดทะเบียน ห้างที่ได้ตกลง²
กันตั้งขึ้นมาันนั้น ถ้าได้ทำการใดไปแล้วก่อนการจดทะเบียน
กฎหมายถือว่าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ผู้ใดจะมาอ้างว่ากีสัญญา
เขียนไว้ว่าร่วมกันตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้ ข้อເຄີຍນີ້ໃຫ້ໄດ້

เมื่อเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนไม่ว่าจะเขียนไว้ในสัญญาไว้รับผิดจำกัดหรือไม่ก็ตาม ต้องรับผิดรวมกันในบรรดาหนี้สินของห้างนั้นเต็มที่โดยไม่จำกัด จนกว่าหนี้นั้นจะชำระหมดที่เดียว นี้คือผลของการไปจดทะเบียนล่าช้า ฉะนั้น เมื่อคิดจะตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดแล้ว ก็ควรจะรีบไปจดทะเบียนเสียก่อนที่จะไปกรอกทำกิจการได้ ๆ ขึ้นมา

การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด

มาตรา 1078 ได้บัญญัติว่า “อันห้างหุ้นส่วนนั้นท่านบังคับว่าต้องจดทะเบียน”

การลงทะเบียนนั้น ต้องมีรายการดังต่อไปนี้คือ

1. ชื่อห้างหุ้นส่วน
2. ข้อແດລງຄວາມວ່າເປັນຫ້າງຫຸ້ນສ່ວນຈໍາກັດ ແລະວັດຖຸທີ່ປະສົງຂອງຫ້າງຫຸ້ນສ່ວນນັ້ນ
3. ທີ່ຕັ້ງສໍານັກງານໃໝ່ ແລະສໍານັກງານສາຂາທັງປະງວງ
4. ຂໍອຍໜ້ອສໍານັກ ແລະອາຊີວະຂອງຜູ້ເປັນຫຸ້ນສ່ວນຈໍາພວກຈໍາກັດຄວາມຮັບຜິດ ແລະຈໍານວນເງິນໜີ້ເຂົາເຫຼຳນັ້ນໄດ້ລັງຫຸ້ນດ້ວຍໃນຫ້າງຫຸ້ນສ່ວນ
5. ຂໍອຍໜ້ອສໍານັກ ແລະອາຊີວະຂອງຜູ້ເປັນຫຸ້ນສ່ວນຈໍາພວກໄນ້ຈໍາກັດຄວາມຮັບຜິດ

6. ຂໍ້ອໜຸນສ່ວນຜູ້ຈັດກາຮ
7. ຄໍາມີຂໍ້ອໜຸນຈໍາກັດອໍານາຈຫຸ້ນສ່ວນຜູ້ຈັດກາຮອັນຈະຜູກພັນຫ້າງຫຸ້ນສ່ວນນັ້ນປະກາດໄດ້ລັງໄວ້ດ້ວຍ

ຂໍ້ຄວາມໜີ້ລັງທະບຽນນັ້ນ ຈະລັງຮາຍກາຣີ່ ອີກອັນຄູ່ສັງຄູ່ເຫັນສ່ວນຄວາມໃຫ້ປະຊາທິරາບດ້ວຍກີໄດ້

การลงทะเบียนนັ້ນຕ້ອງລັງລາຍມື່ອຂໍ້ອໜຸນຫຸ້ນສ່ວນທຸກຄົນ ແລະຕ້ອງປະກັບຕາງອອກຫ້າງຫຸ້ນສ່ວນນັ້ນດ້ວຍ

ໃຫ້ພັກງານທະບຽນກຳໄປສໍາຄັງແສດງກາຮຈົດທະບຽນສ່ວນມອນໄຫ້ແກ່ຫ້າງຫຸ້ນສ່ວນນັ້ນລັບໜຶນໜີ້”

จากตัวบทมาตรา 1078 นີ້ ຈະເຫັນໄດ້ວ່າເວລາໄປຈดທະບຽນຫ້າງຫຸ້ນສ່ວນຈໍາກັດນັ້ນ ຕ้องມີຮາຍກາຣຕ່າງ ຖ້າມທີ່

กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. ชื่อห้างหุ้นส่วน การตั้งชื่อห้างหุ้นส่วนจะตั้งชื่ออะไร ก็ได้ แต่ต้องใช้ให้เป็นช้า หรือคล้ายคลึงกับห้างที่ขายตั้งอยู่ก่อนแล้ว เป็นอันขาด ส่วนมากเวลาเสนอชื่อไปนายทะเบียนจะตรวจสอบ ถ้าช้าหรือคล้ายคลึงกับชื่อห้างที่ตั้งอยู่แล้ว นายทะเบียนจะไม่รับ จดทะเบียนให้ หรือให้ไปแก้ไขเสียใหม่ อย่าให้เหมือนกับ ห้างอื่น ๆ

2. ข้อ同盟ความว่า เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด และวัตถุที่ ประสงค์ของห้างหุ้นส่วนนั้น หมายความว่า การจดทะเบียนขอ ตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้จะต้องมีข้อความว่า “ห้างหุ้นส่วนจำกัด” เสมอ ไม่ว่าจะเดิมข้างหน้าชื่อหรือหลังชื่อของห้างก็ได้ เหตุที่ กฎหมายกำหนดไว้ว่าจะต้องลงชื่อเช่นนี้ก็เพื่อจะให้สาธารณชน เข้าทราบว่า ห้างนี้มีฐานะเป็นอะไร ส่วนมากปกติใช้คำว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัดนำหน้าชื่อห้างเสมอ เช่น ห้างหุ้นส่วนจำกัด กษตพล เทรดดิ้ง เป็นต้น

สำหรับวัตถุที่ประสงค์ของห้างหุ้นส่วน เวลาไปจด ทะเบียนก็ต้องแต่งไว้ในรายการจดทะเบียนด้วย เพราะห้างหุ้น ส่วนจำกัดเมื่อมีวัตถุประสงค์เป็นอย่างใดแล้ว จะต้องดำเนินงาน ให้อยู่ภายใต้ขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์นั้น ๆ

3. ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ และสำนักงานสาขาทั้งปวง เวลาจดทะเบียนต้องบอกสถานที่ตั้งสำนักงานใหญ่ และสาขาทั้ง ปวงด้วย ว่าตั้งอยู่ ณ ที่ใด เช่น ตำบล เขต จังหวัดใด เลขที่ และถนน ซอยอะไรด้วย เพื่อสะดวกในการติดต่อทั้งในทาง ราชการ และธุรกิจต่าง ๆ

4. ชื่อยื่ห้อ สำนัก และอาชีวของผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัด จำกัดความรับผิด และจำนวนเงินซึ่งเข้าเหล่านี้ได้ลงทุนด้วย ในห้างหุ้นส่วน เวลาจดทะเบียนต้องบอกรายละเอียดให้หมด เกี่ยวกับหุ้นส่วนประเภทที่จำกัดความรับผิดว่ามีชื่อ นามสกุลใด อยู่กี่คน มีอาชีพอะไร และลงหุ้นจำกัดความรับผิดไว้เท่าใด เหตุผลที่กฎหมายให้แจ้งรายละเอียดก็เพื่อประโยชน์ต่อบุคคล

ภายนอกจะได้ทราบว่า ห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้มีโครงสร้างเป็นหุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิด และรับผิดจำกัดไว้เท่าใด

5. ชื่อยี่ห้อ สำเนก และอาชีวะของผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัด
ไม่จำกัดความรับผิด อันนี้ขึ้นกันต้องแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดว่า มีชื่อ นามสกุล อะไร บ้านเรือนอยู่ที่ไหนและประกอบอาชีพอะไร เพื่อให้บุคคลภายนอกที่ประสงค์จะติดต่อกับห้างหุ้นส่วนได้ทราบ แต่ข้อนี้ ต่างกับข้อ 4 ตรงที่ว่าไม่ได้ให้บอกรายงานเงินที่ต้องรับผิดไว้ เพราะหุ้นส่วนประเภทนี้รับผิดไม่อันอยู่แล้วจนกว่าหนี้สินจะชำระหมด ฉะนั้นจึงไม่จำเป็นที่จะต้องกำหนดให้ บอกไว้ เพราะทราบกันดีอยู่แล้ว

6. ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ การเป็นผู้จัดการห้างหุ้นส่วนนี้ กฎหมายได้บัญญัติไว้ในมาตรา 1087 ว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้นที่เป็นผู้จัดการห้างได้ ฉะนั้นเวลาไปจดทะเบียนก็ต้องบอกชื่อ นามสกุล ให้ชัดเจน ถ้ามีหลายคนก็ต้องบอกทุกคน

ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการนี้เป็นสิ่งสำคัญ เพราะผู้จัดการเหล่านี้จะเป็นผู้แทนของนิติบุคคล คือห้างหุ้นส่วน ฉะนั้นจึงต้องมีหลักฐานไว้เพื่อการติดต่อกับบุคคลภายนอก

มีปัญหาว่า จะจ้างบุคคลสอนภาษาเป็นผู้จัดการห้างจะได้หรือไม่

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ถึงแม้กฎหมายจะกำหนดให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้นที่เป็นผู้จัดการห้างได้ การที่กำหนดเช่นนี้ก็เพื่อตัดบัญหาแก่งแย่งกันเป็นผู้จัดการห้าง ในหมู่ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้เท่านั้น แต่หากนิบทบัญญัติอันใดของกฎหมายที่จะกล่าวห้ามให้บุคคลภายนอกเข้ามาทำหน้าที่ผู้จัดการห้างได้ไม่ ฉะนั้นจึงมีความเห็นว่า ถ้าบรรดาผู้เป็นหุ้นส่วนเห็นว่าบุคคลภายนอกคนใดมีความสามารถที่จะบริหารงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดได้ ก็มีอำนาจที่จะจ้างบุคคลภายนอกคนนั้นเข้ามาทำหน้าที่ผู้จัดการห้างได้

ส่วนบรรดาผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายที่ไม่ได้มีหน้าที่จัดการห้าง
ก็มีหน้าที่ในการดำเนินการควบคุมดูแลครอบงำการจัดการของ
ผู้จัดการห้างได้อีกด้วยต่อไป

7. ข้อจำกัดอำนาจผู้จัดการ สำหรับข้อ 7 นี้ถ้าจะไม่มีก็
ได้หมายความว่า ผู้จัดการก็มีสิทธิบริหารงานได้เต็มที่ให้ดำเนิน
ไปตามวัตถุประสงค์ของห้างที่ได้จดทะเบียนไว้ทุกประการ
แต่ถ้ามีการจำกัดอำนาจของผู้จัดการไว้ ผู้จัดการก็ทำได้ภาย
ในขอบอำนาจที่จดทะเบียนไว้เท่านั้น ถ้าเกินขอบอำนาจเมื่อใด
จะต้องรับผิดเป็นส่วนตัวทันทีต่อบุคคลภายนอก ห้างไม่ต้องรับ
ผิดต่อบุคคลภายนอกแต่ประการใด เพราะสิ่งเหล่านี้จดทะเบียน
ไว้ ซึ่งหมายความว่าบุคคลภายนอกต้องทราบดีอยู่แล้ว

รายการที่จดทะเบียนทั้ง 7 ประการนี้ ส่วนมากจะบรรจุ
ไว้ในแบบฟอร์มการจดทะเบียนขอตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่ง
ทางหอทะเบียนห้างหุ้นส่วนได้จัดทำไว้ส่วนนอกจากนั้น ทาง
หอทะเบียนอาจจะกำหนดรายการอื่น ๆ ที่มีประโยชน์ต่อ
ประชาชนเพิ่มไว้อีกได้

หลังจากหุ้นส่วนทุกคนไม่ไว้ประเททได้ก็ตาม ได้กรอก
รายการครบถ้วนแล้ว ก็ต้องลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ พร้อม
กับประทับตราของห้างหุ้นส่วนจำกัดที่จะจัดตั้งนั้นลงไปด้วย
และเมื่อนายทะเบียนได้รับการยื่นขอจดทะเบียนจัดห้าง
หุ้นส่วนจำกัดแล้ว นายทะเบียนจะตรวจสอบว่าทำถูกตามแบบ
ฟอร์มทุกประการหรือไม่ ถ้าทำถูกต้องแล้วก็จะรับจดทะเบียน
ให้ โดยนายทะเบียนจะทำใบสำคัญแสดงการจดทะเบียนมอบให้
แก่ห้างหุ้นส่วนนั้นไว้ฉบับหนึ่ง เพื่อเป็นหลักฐานว่าได้รับจด
ทะเบียนเรียบร้อยแล้ว และห้างหุ้นส่วนนั้นก็เป็นห้างหุ้นส่วน
จำกัดที่เป็นนิติบุคคลถูกต้องตามกฎหมายต่อไป

บทที่ ๓

การบริหารงานห้างหุ้นส่วนจำกัด

การดำเนินงานจัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นก็เหมือนกับการจัดการของห้างหุ้นส่วนสามัญ กล่าวคือ แบ่งออกได้เป็น 2 ประการ คือ

1. ดำเนินงานจัดการโดยตรง

2. ดำเนินงานในการดูแลครอบงำการจัดการนั้น

อธิบาย ๑ การดำเนินงานจัดการโดยตรง

กฎหมายได้บัญญัติไว้ในมาตรา 1087 ว่า “อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านว่าต้องให้แต่ละพำนุชเป็นหุ้นส่วนจำกัดไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้นเป็นผู้จัดการ”

จากมาตรานี้จะเห็นได้ว่า ผู้ที่มีอำนาจจัดการบริหารงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยตรงต้องได้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้น จะเป็นคนอื่นไม่ได้ ฉะนั้นผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด จึงไม่มีสิทธิเข้าไปอยู่เกี่ยวกับการบริหารงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้ได้ ถ้าขึ้นเข้าไปจัดการเรียกได้ว่าสอดเข้าจัดการจะมีผลทางกฎหมายอย่างไรนั้น จะได้ว่ารายละเอียดเมื่อถึงเรื่องนั้น

มีบัญญาน่าคิดว่า กฎหมายได้บัญญัติไว้ว่าผู้ที่จะจัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดได้จะต้องเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด ฉะนั้น ถ้าไปจ้างบุคคลภายนอกให้มาทำหน้าที่เป็นผู้จัดการห้างจะได้หรือไม่

บัญญานี้น่าเขียนแทนว่า ถึงแม้ว่ามีกฎหมายกำหนดไว้ว่าหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้นที่ได้เป็นผู้จัดการห้าง แต่ถ้าคิดให้ดีแล้วจะเห็นได้ว่าการที่กฎหมายกำหนดไว้ช่นนี้ก็เพื่อตัดความยุ่งยากมิให้เกิดการแกงแยงในการจัดการห้างหุ้นส่วนนี้ได้ เพราะว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดมีผู้ถือหุ้นอยู่ ๒ ประเภท ตั้งกล่าว ผู้ถือหุ้นทุกคนอย่างจะจัดการบริหารงานของห้างหุ้น

ส่วนทั้งสิ้น ฉะนั้นเพื่อตัดปัญหาอันนี้ กฎหมายจึงกำหนดให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดเป็นผู้จัดการงาน จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้เสียเลย และอีกเหตุผลหนึ่งที่กฎหมายกำหนดให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด เป็นผู้จัดการก็คือว่า หุ้นส่วนประเภทนี้จะต้องรับผิดในหนี้สินของห้างอยู่แล้วอย่างไม่จำกัดจำนวนก้าวหนึ่นนั้นจะได้ชาระจนหมดฉะนั้นถ้าให้มาบริหารงานก็คงจะทำงานด้วยความระมัดระวังและเอาใจใส่การงานเป็นอย่างยิ่ง เพราะตัวเองมีกระแสเป้าเป็นหลักประกันในการบริหาร ถ้าบริหารงานไปโดยขาดความระมัดระวัง ไม่ไขดีเมื่อใดก็จะถึงกับหมดตัวเมื่อมันนั้น และในทางตรงกันข้าม ถ้ากฎหมายได้กำหนดให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดเข้ามาเป็นผู้จัดการแล้ว ความเสียหายที่ห้างจะได้รับจากการบริหารงานย่อมเกิดขึ้นได้ เพราะเหตุว่า พวกผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดนี้มีความรับผิดในหนี้ของห้างเท่าที่กำหนดเป็นจำนวนแน่นอนไว้เท่านั้น เกินจากจำนวนนี้ไปไม่ต้องรับผิด ฉะนั้นการบริหารงานก็อาจจะขาดความระมัดระวังและขาดการเอาใจใส่ได้ เพราะผู้เป็นหุ้นส่วนชนิดนี้นีกอยู่เสมอว่า ถ้าจะเป็นหนี้ก็เป็นหนี้แต่ที่กำหนดไว้เท่านั้น เรื่องอะไรจะไปแคร์กับหนี้จำนวนอื่น ๆ

เราคาดต่อไปอีกว่า ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิด จะจ้างบุคคลภายนอกที่มีฝีมือความสามารถให้เข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้จัดการห้างแทนจะได้หรือไม่

ผู้เขียนมีความเห็นว่า การบริหารงานจัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดก็เหมือนกัน การบริหารงานจัดการห้างหุ้นส่วนสามัญทุกประการ ห้างหุ้นส่วนสามัญยังสามารถจ้างบุคคลภายนอกมาทำหน้าที่เป็นผู้จัดการห้างได้ ทำไม่ห้างหุ้นส่วนจำกัดจะจ้างไม่ได้ ฉะนั้น ถึงแม้จะมีกฎหมายกำหนดตัวผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัดไว้ก็ตาม แต่ก็ไม่ได้มีตัวบทกฎหมายข้อใดที่จะห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดนี้จ้างบุคคลภายนอกให้มาทำหน้าที่เป็นผู้จัดการห้างได้ และเมื่อเข้ามาเป็น

ผู้จัดการห้างแล้วจะต้องนำบทัญญัติในเรื่องตัวแทนมาบังคับด้วย เพราะห้างหุ้นส่วนจำกัดเป็นนิติบุคคลผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการติดต่อกับบุคคลภายนอกย่อมถือสมมุติว่าเป็นตัวแทนของห้างทุกประการด้วย

อำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการ

ตัวผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดจะต้องเป็นหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้น และเมื่อหุ้นส่วนประเภทนี้ได้บริหารงานของห้างโดยดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของห้างทุกประการแล้ว กิจการต่าง ๆ ที่ทำไปนั้นย่อมผูกพันห้างและหุ้นส่วนของห้างทุกคน

แต่อย่างไรก็ตาม กิจการใดถ้าเกินขอบเขตวัตถุประสงค์แล้ว และหุ้นส่วนผู้จัดการได้จัดการลงไป กิจการนั้นก็ไม่ผูกพันห้างนิติบุคคล และหุ้นส่วนผู้จัดการ เนื่องห้างนิติบุคคล และผู้เป็นหุ้นส่วนจะรับผิดชอบเฉพาะกิจการที่อยู่ในขอบเขตวัตถุประสงค์เท่านั้น ส่วนหุ้นส่วนผู้จัดการที่ได้จัดการไปโดยเกินขอบเขตวัตถุประสงค์ย่อมจะต้องรับผิดเป็นส่วนตัวต่อบุคคลภายนอกนั้น

ส่วนหุ้นส่วนอื่น ๆ ถ้าคนใดยินยอมเห็นด้วยกับหุ้นส่วนผู้จัดการที่กระทำการไปเกินขอบเขตอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการที่ได้จดทะเบียนจำกัดไปแล้ว เช่นนี้ กิจการนั้นย่อมผูกพันหุ้นส่วนผู้จัดการกับบุคคลภายนอกเท่านั้น หากผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัดและหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ไม่ เว้นเสียแต่หุ้นส่วนคนอื่น ๆ ยินยอมก็จะผูกพันหุ้นส่วนที่ยินยอมนั้น

ส่วนกิจการใด ๆ ที่หุ้นส่วนผู้จัดการได้กระทำการได้กระทำลงไปเกินขอบเขตอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการที่ได้จดทะเบียนจำกัดไปแล้ว เช่นนี้ กิจการนั้นย่อมผูกพันหุ้นส่วนผู้จัดการกับบุคคลภายนอกเท่านั้น หากผูกพันห้างหุ้นส่วนจำกัดและหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ไม่ เว้นเสียแต่หุ้นส่วนคนอื่น ๆ ยินยอมก็จะผูกพันหุ้นส่วนที่ยินยอมนั้น

การสอดเข้าจัดการกิจการ

การสอดเข้าจัดการกิจการของห้างหุ้นส่วนต้องหมายความถึง การกระทำการที่บุคคลภายนอกอาจเห็นได้อย่างแన่ชัดดังเช่น ผู้เป็นหุ้นส่วนประนีกจำกัดความรับผิดชอบหนึ่ง เพื่อวัดหา

ข้อของเพื่อนมาใส่ห้างหุ้นส่วนจำกัด โดยบอกแก่ผู้ขายว่าตนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ผู้ขายลงเชือกอย่างว่า ผู้นั้นเป็นผู้จัดการอย่างนี้แล้ว หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบนี้จะต้องรับผิดชอบดังว่าเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดที่เดียวต่อบุคคลภายนอกนั้น

แต่ถ้าเป็นการกระทำที่บุคคลภายนอกไม่สามารถอาจเป็นได้ ดังเช่น ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบนึงได้จัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดทั้งหมด แต่ครั้นต้องติดต่อกับบุคคลภายนอกครั้งใดก็ปล่อยให้หุ้นส่วนผู้จัดการตัวจริงเป็นคนดำเนินการติดต่อเอง อย่างนี้ไม่เรียกว่าสอดเข้าจัดการงานของห้างหุ้นส่วนจำกัด เพราะไม่ได้ทำให้บุคคลภายนอกถูกหลอกลวงให้หลงเชื่อว่าเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ

ฉะนั้น การจัดการห้างหุ้นส่วนนี้ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดไม่มีสิทธิเข้ามายัดการบริหารงานของบริษัทได้ คงมีแต่สิทธิและครอบคลุมในการจัดการของหุ้นส่วนผู้จัดการเท่านั้น ถ้าสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างจะต้องรับผิดในหน้าของห้างต่อบุคคลภายนอกเสมอเมื่อถูกฟ้องร้องให้ต้องรับผิดได้ทันทีโดยไม่ต้องรอให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดเลิกก่อนก็ได้ ไม่เข้ามาตรา 1095 วรรคแรก

หนึ่งสินทรัพย์เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดจะต้องรับผิด เพราะการสอดแทรกเข้าจัดกิจการโดยตัวเขาเองนั้น จะต้องเป็นหนึ่งสินทรัพย์ที่เกิดขึ้นจากการข้างว่า ตนมองเป็นผู้จัดการห้างและบุคคลภายนอกได้หลงเชื่อว่าเป็นความจริง จึงได้กระทำการก่ออันติสัมพันธ์ขึ้นกับห้าง แต่ถ้าหนึ่งสินทรัพย์ที่เกิดขึ้นไม่เกี่ยวกับการสอดเข้าจัดการห้าง หรือบุคคลภายนอกที่กระทำการติดต่อกับห้างได้ทราบถึงฐานะของตัวผู้เป็นหุ้นส่วนพวจักด้ความรับผิดดีว่ามีฐานะเป็นแต่หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดเท่านั้น ไม่ใช่เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการห้างแต่อย่างใด หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดที่สอดเข้าไปจัดการกิจการของห้าง ก็ไม่ต้อง

รับผิดในหนี้สินนั้นโดยไม่จำกัดจำนวน ก็ เพราะเหตุว่าบุคคลภายนอกนั้นทราบดีอยู่แล้ว กฎหมายปิดปากบุคคลภายนอกห้ามยกขึ้นต่อสู้

ตัวอย่างเช่น แดง ดำ เข้าหุ้นกันตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด แดงเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัด ดำเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัด

ในวันที่ 5 กรกฎาคม 2516 ทำได้สอดเข้าจัดการซื้อเชื่อสิ่งของจากขาวไส่ห้างหุ้นส่วนจำกัด ครั้งรุ่งขึ้นขาวจึงสืบทราบว่า ดำเป็นพี่ยังหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด แต่ขาวก็ยังยินยอมให้ดำซื้อเชื่อสิ่งของต่อไปได้อีก ฉะนั้น ดำไม่ต้องรับผิดต่อขาวในหนี้ที่เกิดขึ้นภายหลังจากวันที่ 5 กรกฎาคม 2516 เพราะขาวได้ทราบความจริง และมิได้หลงผิดในฐานะความเป็นจริงของคำแต่อย่างใด แต่หนี้ที่เกิดขึ้นในวันที่ 5 กรกฎาคม 2516 นั้น ดำต้องรับผิดต่อขาวอยู่ เพราะดำทำให้ขาวหลงผิดคิดว่าดำเป็นผู้จัดการห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น

การกระทำต่อไปนี้ไม่ถือว่าเป็นการสอดเข้าไปจัดการกิจการห้างคือ

1. การออกความเห็นและแนะนำ

2. การออกเสียงเป็นคะแนนนับในการตั้งและถอนผู้จัดการตามกรณีที่บัญญัติไว้ในสัญญาภู่ตั้งห้าง สำหรับข้อ 2 นี้ จะกระทำการต่อเมื่อได้กำหนดไว้ในสัญญาภู่ตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วยว่าให้ทำได้ เพราะปกติแล้วทำไม่ได้ เพราะถือว่าเป็นการเอื้อมเข้าไปจัดกิจธุระของห้างอย่างหนึ่งเหมือนกัน

แต่ขอให้พึงระวังไว้ว่า การกระทำทั้ง 2 ข้อดังกล่าวข้างต้นนี้ อย่าให้เลยเด็ดไปถึงขั้นร่วมมือในการจัดการงานของห้าง มิฉะนั้นแล้วอาจจะต้องรับผิดในฐานสอดเข้าจัดกิจการของห้างทันที

มีปัญหาว่า ถ้ามีการแต่งตั้งหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดให้เป็นผู้จัดการห้างแต่เพียงคนเดียวแล้ว ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดคนอื่น ๆ จะเข้ามายัดกิจการของห้างได้หรือไม่

ตอบปัญหานี้ได้ว่า เมื่อมีการตกลงแต่งตั้งให้ผู้เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบหนึ่งเป็นผู้จัดการห้างแล้ว หุ้นส่วนคนอื่น ๆ ที่เป็นประภาก็ไม่จำกัดความรับผิดก็ไม่มีสิทธิเข้าไปยุ่งเกี่ยวในการจัดการกิจการของห้างได้ ถ้าเข้าไปสอดจัดการกิจการของห้างความรับผิดก็ยังเหมือนเดิมคือ ต้องรับผิดในหนี้สินของห้างโดยไม่จำกัดจำนวนอยู่นั้นเอง

อธิบาย 2 การดำเนินงานในการดูแลครอบครองทำการจัดการ

การบริหารงานห้างหุ้นส่วนอีกทางหนึ่งก็คือ การดูแลครอบครองทำการจัดการ หมายความว่า ไม่มีหน้าที่จะบริหารงานห้างโดยตรง เป็นแต่เพียงมีหน้าที่ค่อยดูแลและให้คำปรึกษาหารือ ต่อหุ้นส่วนผู้จัดการที่จะบริหารงานของห้างหุ้นส่วนนั้นทำนั้นซึ่ง เราเรียกวิธีการบริหารงานในทางนี้ว่าบริหารงานโดยทางอ้อม ซึ่งผู้มีหน้าที่ในด้านนี้ก็ได้แก่หุ้นส่วนประภาก็จำกัดความรับผิด และหุ้นส่วนประภาก็ไม่จำกัดความรับผิดแต่ไม่ได้รับเลือกให้เป็นผู้จัดการห้างหุ้นส่วนนั้นเอง

นอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ให้คำแนะนำดำเนินปรึกษาและดูแล การทำงานของหุ้นส่วนผู้จัดการแล้วยังมีอำนาจในการที่จะขอตรวจและคัดสำเนาเอกสารต่าง ๆ ของห้างดูได้ และมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งหุ้นส่วนผู้จัดการได้อีกด้วย

บทที่ 4

ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเอง

1. การประกอบการค้าแข่งขันกับห้าง

มาตรา 1090 ได้บัญญัติว่า “ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบต่อการค้าขายอย่างใด ๆ เพื่อประโยชน์ตนหรือเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอกก็ได้ แม้ว่าการงานเช่นนั้นจะมีสภาพเป็นอย่างเดียวกันกับการค้าขายของห้างหุ้นส่วนก็ไม่ห้าม”

จะเห็นได้ว่ากฎหมายมิได้คำนึงถึงคุณสมบัติของหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดเลย เพราะยังเดียว่าหุ้นส่วนกับห้างอื่นทำการบริหารงานแข่งขันกับห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ตนเป็นหุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิดไว้ เหตุผลก็เพราะหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดนี้ มีความรับผิดในหนี้สินของห้างหุ้นส่วนจำกัดเท่าที่ตกลงจำกัดความรับผิดไว้เท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้ถึงแม้จะต้องไปรับผิดในห้างอื่นอีก ก็ไม่ได้ทำให้ห้างเดิมที่ตนเป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดอยู่เสียหายอะไร เพราะทางห้างหุ้นส่วนจำกัดเดิมก็ไม่มีสิทธิจะเรียกให้หุ้นส่วนผู้ไปทำการแข่งขันนี้ จ่ายเงินรับผิดชอบเกินกว่าที่กำหนดตกลงไว้ได้ เพราะกฎหมายห้าม ดังนั้นมืออย่างจะไปเบิดกิจการเพื่อทำการแข่งขันกับห้างเดิม จะเพื่อประโยชน์ตนเองหรือเพื่อประโยชน์คนอื่นก็เชิญทำได้ตามสบาย

แต่ตรงกันข้ามถ้าเป็นหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดแล้ว จะทำไม่ได้เลย เว้นเสียแต่หุ้นส่วนทั้งหลายยอม หรือเข้าไปเป็นผู้ถือหุ้นราย ๆ ในห้างอื่น หรือเข้าไปเป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดในห้างอื่นอย่างนั้นก็มีเป็นไร

ในเรื่องความรับผิดชอบเกี่ยวกับการเบิดกิจการแข่งขันกันนี้กฎหมายได้บัญญัติให้อาบทบัญญัติในเรื่องห้างหุ้นส่วน-สามัญจดทะเบียนมาใช้ปรับได้ในหุ้นส่วนจำกัดนี้

2. การลงทุน

การตั้งห้างหุ้นส่วนไม่ว่าจะในรูปแบบห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือห้างหุ้นส่วนจำกัดก็ตาม จะต้องมีการลงทุนอยู่เสมอ และทุนนี้ก็มี 3 ประเภทดังกล่าวมาแล้วคือ เงิน ทรัพย์สิน และแรงงาน กว่าหมายได้กำหนดให้หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดหนี้เวลาลงทุนจะลงได้เพียง 2 ประเภทเท่านั้นคือ เงิน และทรัพย์สิน เพราะทั้ง 2 อย่างนี้สามารถถูกร้าค่าได้แน่นอน ส่วนแรงงานนั้นห้ามนำลงทุนเนื่องจากไม่สามารถคำนวณราคาได้แน่นอน ซึ่งข้อนี้อยู่กับความพอยใจของผู้ลงทุนนั้น ๆ และที่สำคัญหุ้นส่วนประเภทนี้รับผิดในหนี้สินของห้างแบบจำกัดความรับผิดเท่าที่ตกลงไว้ท่านั้น ซึ่งรู้จำนวนราคานั่นเอง ดังนั้น จึงให้ลงทุนได้เฉพาะในสิ่งที่รู้ราค่าได้แน่นอนท่านั้นคือ เงิน และทรัพย์สิน ดังกล่าว

ส่วนหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิด ต้องรับผิดในหนี้สินของห้างแบบไม่จำกัด จนกว่าหนี้นั้นจะชำระหมด และมีหน้าที่ต้องเป็นผู้บริหารงานของห้าง ซึ่งการบริหารงานห้างนั้นหุ้นส่วนประเภทนี้จะต้องจัดการอย่างระมัดระวังที่สุด เพราะถ้าทำไม่ดี ตนเองก็จะได้รับความเสียหายมากกว่าใคร ๆ ดังนั้น กว่าหมายจึงเห็นว่าสมควรให้หุ้นส่วนประเภทนี้ลงทุนได้ทั้ง 3 ประการ อันหนึ่งอันใดก็ได้ เพราะเขาก็ต้องรับผิดแบบไม่จำกัดในหนี้สินของห้างหุ้นส่วนจำกัดอยู่แล้ว

3. การเปลี่ยนแปลงทุน

มาตรา 1086 ได้บัญญัติว่า “ข้อซึ่งตกลงกันในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลาย เพื่อจะเปลี่ยนแปลงประเภททรัพย์สินที่ลงทุน หรือเพื่อจะลดจำนวนลงหุ้นแห่งผู้เป็นหุ้นส่วนจำนวนจำกัดความรับผิดคนหนึ่งคนใดนั้น ท่านว่ายังไม่เป็นผลแก่บุคคลภายนอกนกว่าจะได้จดทะเบียน

เมื่อได้จดทะเบียนแล้วไชร ข้อตกลงนั้น ๆ ก็ยอมมีผลแต่เพียงเฉพาะแก่หนี้สินห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นภายหลังเวลาที่ได้จดทะเบียนแล้วเท่านั้น”

จากมาตรา 1086 จะเห็นได้ว่า การเปลี่ยนแปลงประเภท
ทรัพย์สินที่ลงหุ้น ดังเช่นเปลี่ยนจากเงินสดมาเป็นรถไถนา
ควายหลัก หรือเปลี่ยนจากตีกแควมาเป็นเงินสดเหล่านี้ ผู้เป็น<sup>หุ้นส่วนทุกคนมีสิทธิ์คงกันยินยอมให้เปลี่ยนได้ เพราะมาตรา
1086 ได้ให้อำนาจไว้ว่าจะเปลี่ยนกันอย่างไรก็ได้ ถ้ายินยอม
คงกันเองในระหว่างหุ้นส่วนทั้งหมด</sup>

กฎหมายมาตรา 1086 ผู้เดตเพียงเรื่องการเปลี่ยน
ทรัพย์สินที่ลงหุ้นซึ่งหมายความรวมไปถึงเงินตราด้วย เพราะ
เป็นทรัพย์สินตามกฎหมาย เช่นเดียวกัน แต่มาตราหนึ่งได้พูด
ถึงเรื่องการเปลี่ยนหุ้นที่ลงด้วยแรงงานไม่ จึงเกิดปัญหาได้ว่าผู้
เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดซึ่งกฎหมายจำกัดสิทธิ
ให้ลงหุ้นด้วยเงินสดหรือทรัพย์สินเท่านั้น จะมาขอตกลงกับ
บรรดาหุ้นส่วนทั้งหลายว่าจะขอเปลี่ยนการลงหุ้นจากเงินสด
หรือทรัพย์สินนั้นมาเป็นแรงงานได้หรือไม่

ปัญหานี้ผู้เขียนมีความเห็นว่า การที่กฎหมายมาตรา
1086 ได้กำหนดไว้ว่าให้เปลี่ยนทุกที่เป็นประเภททรัพย์สินได้
โดยการตกลงกันระหว่างหุ้นส่วนทั้งหลายนั้น หมายความว่า
กฎหมายให้เปลี่ยนแปลงประเภททรัพย์สินที่ลงหุ้นเท่านั้น
คำว่าประเภทของทรัพย์สิน หมายความถึงทรัพย์สินทุกประเภท
ที่บัญญัตไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ว่าด้วย
ลักษณะทรัพย์ ดังเช่น เป็นอสังหาริมทรัพย์ สังหาริมทรัพย์
สัมภมทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์ ทรัพย์แบ่งได้ ทรัพย์แบ่งไม่ได้
โภคยทรัพย์ และทรัพย์นอกพาณิชย์ เป็นต้น ประเภทของ
ทรัพย์สินเหล่านี้ กฎหมายถือว่าเป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่งเมื่อน
กัน ฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงประเภทของทรัพย์สินตามด้วยมาตรา
มาตรา 1086 จะต้องหมายความถึงการเปลี่ยนแปลงไปมาใน
ระหว่างกลุ่ม ๘ ประเภทนี้ จะไปเอาประเภทอื่นที่ไม่ใช่ทรัพย์สิน
ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะทรัพย์มาเปลี่ยน
แปลงไม่ได้ ฉะนั้น แรงงานซึ่งกฎหมายลักษณะทรัพย์หาได้ถือ
เป็นทรัพย์สินไม่ ฉะนั้นจะมาตกลงกันเปลี่ยนแปลงจากทรัพย์สิน

มาเป็นไม่ใช่ทรัพย์สินย่อไม่ได้เช่นกัน ถ้าตกลงกันกระทำไปถือได้ว่าข้อตกลงนี้ใช่ไม่ได้เป็นโมฆะ เพราะเป็นการขัดกับหลักกฎหมายมาตรา 1086 นี้ และหลักของมาตรา 1083 ที่ว่าผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดจะต้องลงทุนในห้างด้วยเงินสดหรือทรัพย์สินเท่านั้นด้วย

ถึงแม้ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดจะเปลี่ยนแปลงประเภทของทรัพย์สินที่มาลงทุนไม่ได้ดังกล่าวก็ตาม แต่กฎหมายมาตรา 1086 ก็มิใช่จะไร้ผลต่อหุ้นส่วนประเภทนี้อยู่เสมออย่างอ่อนเบาให้หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดนี้สามารถตกลงกับบรรดาหุ้นส่วนทั้งหมดได้โดยข้อเปลี่ยนแปลงลดจำนวนลงหุ้นที่ตนเองจะต้องรับผิดแบบจำกัดความรับผิดนั้นลงได้ดังเช่น เมื่อก่อนลงหุ้นไว้ 10,000 บาท ก็ตกลงขอลดความรับผิดมาเหลือ 5,000 บาท ก็ยอมทำได้ ถ้าบรรดาผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายยินยอมด้วย แสดงว่าหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดนี้มีทุนในห้างเหลือเพียง 5,000 บาท เท่านั้น

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวตามมาตรา 1086 ที่กล่าวมาทั้งหมดข้างบนนี้จะมีผลสมบูรณ์ใช้ได้ตามกฎหมายต่อเมื่อนำการเปลี่ยนแปลงนี้ไปจดทะเบียนสียก่อนจึงจะใช้บัณฑุคคลภายนอกได้ แต่สำหรับคู่กรณีในบรรดาหุ้นส่วนทั้งหลายแล้วใช้บัณฑุกันเองได้เสมอ ถึงแม้จะยังไม่ไปจดทะเบียนก็ตาม เพราะถือได้ว่าเป็นบุคคลสิทธิที่มุกพันคู่กรณีแล้วเมื่อมีการตกลงยินยอมกัน

ผลของการจดทะเบียนจะใช้บัณฑุคคลภายนอกได้ก็จริง แต่ก็เฉพาะหนึ่งที่ก่อให้เกิดขึ้นภายหลังจากที่จดทะเบียนแล้วเท่านั้น บรรดาหนึ่งที่ก่อให้เกิดขึ้นก่อนการเปลี่ยนแปลงตามมาตรา 1086 เจ้าหนึ่งที่ก่อหนี้ไว้ก่อนการจดทะเบียนก็ยังตามเอาจากทรัพย์สินก่าที่บังไม่เปลี่ยนแปลงหรือจำนวนเงินลงทุนเดิมที่ยังไม่ลดน้อยลงได้พระมาตรา 1086 วรรคสุดท้าย ให้ข้อตกลงเปลี่ยนแปลงนี้มีผลเฉพาะหนึ่งที่เกิดขึ้นภายหลังการจดทะเบียนเท่านั้น

ตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงประเภททรัพย์สิน เช่น เปลี่ยนรถกะบะมาเป็นเงิน หรือเปลี่ยนเงินมาเป็นรถบรรทุก การเปลี่ยน

แปลงทุกชนิดนี้จำเป็นจะต้องจดทะเบียน จึงจะมีผลใช้บันบุคคล
ภายนอกได้ ถ้ายังไม่จดทะเบียนอยู่ต่ำรับได บุคคลภายนอกย่อม
ติดตามชาระหนี้จากการ หรือจากจำนวนเงินเดิมซึ่งได้จดทะเบียน
ไว้นั้นได้ แต่นั้นต้องเป็นหนี้ที่ก่อให้เกิดขึ้นภายหลังเวลา
ที่จดทะเบียนเท่านั้น ถ้าหากว่าหนี้กิดขึ้นก่อนที่เปลี่ยนนามมาเป็น^{เงิน} เจ้าหนี้ที่ก่อหนี้ไว้ก่อนการจดทะเบียนก็ยังตามเอกสารนั้นได

ตัวอย่างการลดจำนวนลงทุน ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีแดง
ดำ ขาว เป็นหุ้นส่วน แดงและดำเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัด
ความรับผิด แต่ขาวเป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดโดย
ลงหุ้นไว้ 5,000 บาท เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2516 ผู้เป็นหุ้นส่วน
ทั้ง 3 คน ตกลงทำสัญญา กันให้ลดหุ้นนายขาวลงเหลือเป็นจำนวน
เงิน 1,000 บาท และให้นายขาวถอนเงิน 4,000 บาทเข้าไป
เมื่อตกลงยังมิได้จดทะเบียนก็ไม่เป็นผลแก่บุคคลภายนอก กล่าว
คือสำหรับบุคคลภายนอกแล้วยังคงต้องถือว่าหุ้นของนายขาวยัง
คงมีอยู่ 5,000 บาท ตามเดิม ไม่ใช่ 1,000 บาท

ถ้าหากว่าได้นำข้อสัญญາดังกล่าวนี้ไปจดทะเบียนใน
วันที่ 30 กรกฎาคม 2516 เจ้าหนี้รายใดของห้างที่ก่อให้เกิดขึ้น
ภายหลังวันที่ 30 กรกฎาคม จะเรียกร้องเอาแต่นายขาวได้เพียง
1,000 บาทตามข้อสัญญา แต่เจ้าหนี้ของหนี้รายใดที่เกิดขึ้นก่อน
วันที่ 30 กรกฎาคม ก็มีสิทธิเรียกร้องจากนายขาวได้ 5,000
บาทตามเดิม

4. กำไรและการขาดทุน

ในการแบ่งปันกำไร ยอมมีปัญหาในเรื่องเงินบันผลและ
ดอกเบี้ยเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยซึ่งกฎหมายได้บัญญัติไว้ในมาตรา
1084 ว่า “ห้ามมิให้แบ่งเงินบันผลหรือดอกเบี้ยให้แก่ผู้เป็นหุ้น
ส่วนจำกัดความรับผิด นอกจากผลกำไรซึ่งห้างหุ้นส่วน
นำมาค้าได้”

ถ้าหุ้นของห้างหุ้นส่วนลดน้อยลงไปเพราะค้าขายขาดทุน
ท่านห้ามมิให้แบ่งเงินบันผลหรือดอกเบี้ยให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วน
จำกัดความรับผิด จนกว่าทุนซึ่งขาดไปนั้นจะได้คืนมา

เต็มจำนวนเดิม

แต่ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบได้รับเงินบันผลหรือดอกเบี้ยไปแล้วโดยสุจริต ท่านว่า หากจะบังคับให้เข้าคืนเงินนั้น “ได้ไม่”

ในเรื่องห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้ กฎหมายให้นำบทัญญ์ต ในเรื่องของห้างหุ้นส่วนสามัญมาปรับใช้ได้ จะนั้นในการแบ่งเงินบันผลประจำปีที่ทำกำไรกันมาได้นั้น ก่อนอื่นจะต้องดูสัญญาระหว่างหุ้นส่วนเสียก่อนว่า มีการตกลงเรื่องแบ่งเงินบันผลกันอย่างไร ถ้ามีสัญญากัน ก็ต้องปฏิบัติไปตามสัญญานั้น แต่ถ้าไม่มีสัญญากัน ห้างหุ้นส่วนจำกัดนี้ก็ต้องแบ่งเงินบันผลกันไปตามอัตราร่วมที่ได้ลงทุนกันแม้มีกันทุกประการ แต่อย่างไร ก็ตามในการแบ่งเงินบันผลนี้จะทำได้ต่อเมื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดมีกำไรอย่างแท้จริง ถึงจะแบ่งเป็นเงินบันผลไปยังหุ้นส่วนทั้งหลายได้ แต่มีข้อแตกต่างระหว่างหุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิดกับหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดตรงที่ว่า จะแบ่งเงินบันผลประจำปีให้แก่หุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิดได้ต่อเมื่อห้างนั้นมีกำไรอย่างแท้จริง ถ้าปีไม่มีการขาดทุน และแม้ปีต่อมาจะมีกำไรขึ้นมาบ้าง แต่ก็ยังขาดทุนอยู่อย่างนี้ จะแบ่งเงินบันผลไม่ได้ จะต้องรอจนกว่าการขาดทุนของห้างหมดไปจนมีกำไรอย่างแท้จริง ถึงจะแบ่งให้หุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิดได้ แต่ถ้าหุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิดนี้ได้รับเงินบันผลหรือดอกเบี้ยมาแล้วโดยสุจริตก็ไม่ต้องคืนกำไรให้แก่ห้าง เช่น มีการตัดบัญชีผิดหรือผู้จัดการรู้ข้อมูลแล้วว่าห้างขาดทุน ยังแบ่งเงินบันผลมาให้อีก เช่นนี้ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิดได้รับกำไรโดยสุจริตไม่รู้ถึงข้อที่ผิดต่าง ๆ นั้นก็ไม่ต้องคืน

แต่สำหรับหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดนั้น ถ้ามีสัญญาตกลงไว้ว่าถ้าปีใดห้างมีกำไรจะต้องแบ่งเงินบันผลให้หุ้นส่วนประเภทนี้ อย่างนี้ถึงแม้ในปีแรกจะขาดทุน แต่ปี 2 มีกำไรซึ่งยังไม่ได้ทำให้ห้างพนันภาระจากการขาดทุน เมื่อหักลบกันแล้วก็ตาม ในปีที่ 2 นี้ก็ต้องแบ่งเงินบันผลให้แก่หุ้นส่วนประเภทไม่

จำกัดความรับผิดนี้ เพราะต้องปฏิบัติตามสัญญาที่ได้ตกลงกันไว้ แต่ถ้าไม่มีสัญญาตกลงกันไว้ดังกล่าว หุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดนี้จะได้รับเงินบันผลก์ต่อเมื่อห้างมีกำไรอย่างแท้จริงเช่นกัน

5. การโอนหุ้น

มาตรา 1091 ได้บัญญัติว่า “ผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดจะโอนหุ้นของตนปกติจากความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น ๆ ก่อนได้”

ได้กล่าวมาแล้วว่า หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดนี้ คุณสมบัติในตัวบุคคลไม่ใช่สิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญในการเข้าเป็นหุ้นส่วน และอีกประการหนึ่ง ความรับผิดมีเพียงจำกัดเท่านั้น ฉะนั้นกฎหมายจึงเห็นว่าหุ้นส่วนพวนนี้ไม่มีชีวิตอยู่ อย่างจะโอนหุ้นให้บุคคลภายนอกโดยเข้ามาเป็นหุ้นส่วนแทนที่ก็ยอมทำได้ทันทีไม่จำต้องขอความยินยอมจากหุ้นส่วนอื่น ๆ แต่อย่างใด ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว

ส่วนหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดนั้นตรงกันข้ามทุกอย่าง ทั้งคุณสมบัติและความรับผิดชอบที่ไม่จำกัด ทำให้การโอนหุ้นให้บุคคลภายนอกนั้นจะต้องขอความยินยอมจากหุ้นส่วนทุกคนเสียก่อน ถ้าไม่ได้รับอนุญาตก่อนไม่ได้ นอกจากนี้ถ้าหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดนี้เกิดตายขึ้นมา หรือเป็นความล้มละลายหรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถเมื่อใดขึ้นมา กฎหมายบังคับให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องเลิกกิจการทันที เว้นเสียแต่มีสัญญาภัยให้หายาทเข้ามาแทนที่หรือหุ้นส่วนอื่น ๆ ร้องต่อศาลขอให้ศาลมั่งให้ห้างดำเนินกิจการต่อไปโดยหุ้นส่วนคนอื่นซื้อหุ้นของผู้ที่หมดสภาพนั้นแทน อย่างนั้นก็เป็นข้อยกเว้นได้

แต่สำหรับหุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิด ถ้าเกิดตายขึ้นมา หรือตกเป็นคนล้มละลาย หรือเป็นคนไร้ความสามารถขึ้นมาเมื่อใด ห้างหุ้นส่วนจำกัดก็ยังไม่ต้องเลิกกิจการ แต่กฎหมายให้หายาทเข้ามาเป็นหุ้นส่วนแทนที่ได้เลย ถ้าประธานนายกจะเป็นหุ้นส่วนแทน แต่ถ้าไม่ประธานนายกให้ขายหุ้นให้ผู้อื่นเข้ามาแทนที่ได้

บทที่ 5

ความเกี่ยวพันระหว่างหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก

ส่วนมากแล้วความเกี่ยวพันระหว่างหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก ก็จะมีแต่เรื่องหนึ่งสิน ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องรับผิดชอบกันตามสัญญาที่ทำกันไว้ บุคคลภายนอกในที่นี้ ขอกล่าวเฉพาะบุคคลภายนอกที่เป็นลูกหนี้และเจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนเท่านั้น สำหรับบุคคลภายนอกที่เป็นลูกหนี้และเจ้าหนี้ส่วนตัวของผู้เป็นหุ้นส่วนเคยกล่าวมาแล้วในเรื่องห้างหุ้นส่วนสามัญ จะนั้นจะไม่กล่าวซ้ำอีก เพราะสามารถนำหลักกฎหมายในเรื่องห้างหุ้นส่วนสามัญมาปรับกันได้

ในการณ์ที่บุคคลภายนอกเป็นลูกหนี้ของห้างหุ้นส่วน จำกัดนั้นก็จะไม่ขอกล่าว เพราะเคยกล่าวมาแล้วในเรื่องห้างหุ้นส่วนสามัญจะระบุน เพราะนำหลักเกณฑ์เหล่านั้นมาปรับใช้ได้เหมือนกัน แต่ต่อไปนี้จะขอกล่าวถึงในกรณีที่บุคคลภายนอก เป็นเจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัด และจะพ้องห้างหุ้นส่วนจำกัด และผู้เป็นหุ้นส่วนกันอย่างไร

กรณีหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดจะต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกที่เป็นเจ้าหนี้ของห้างฯอย่างไร

สำหรับหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดนั้นกฎหมายได้ให้นำบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญจะระบุนมาปรับใช้ในเรื่องการฟ้องร้องห้างหุ้นส่วนจำกัด และตัวผู้เป็นหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดได้ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1070 และมาตรา 1071 จึงไม่ขอกล่าวอีกโปรดศึกษาดูจากเรื่องห้างหุ้นส่วนสามัญจะระบุนต่อไป

กรณีหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด จะต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกที่เป็นเจ้าหนี้ของห้างฯ อย่างไร

มีหลักกฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 1095 ว่า “ ทราบได้ห้างหุ้นส่วนจำกัดยังมิได้เลิกกันทราบนั้น เจ้าหนี้ของห้างย่อมไม่

มีสิทธิจะฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้
แต่เมื่อห้างหุ้นส่วนนั้นได้เลิกกันไปแล้ว เจ้าหนี้ของห้าง
มีสิทธิฟ้องร้องผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดได้เพียง
จำนวนดังนี้คือ

1. จำนวนลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนท่าที่ยังคงส่งแก่ห้าง
หุ้นส่วน

2. จำนวนลงหุ้นเท่าที่ผู้เป็นหุ้นส่วนได้ถอนไปจาก
สินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน

3. จำนวนเงินปันผลและดอกเบี้ย ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้
รับไปแล้วโดยทุจริต และฝ่าฝืนต่อบทมาตรา 1084"

จากมาตรา 1095 จะเห็นได้ว่า ขณะที่ห้างหุ้นส่วนยัง
ดำเนินกิจการอยู่แล้วเกิดเหตุสินขึ้น เจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนจำกัด
นั้น จะฟ้องหุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิดให้เป็นจำเลยไม่ได้เลย
(ถ้าหุ้นส่วนประพฤตนี้ไม่ได้กระทำผิดซึ่งเป็นข้อยกเว้น 4
ประการ ดังจะกล่าวต่อไป) แต่จะฟ้องหุ้นส่วนประพฤทจำกัด
ความรับผิดได้ต่อเมื่อห้างเลิกกิจการแล้ว และฟ้องได้เพียง 3
เรื่องซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้ท่านนอกจาก 3 เรื่องนี้แล้วฟ้องไม่ได้
คือ

1. จำนวนลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนท่าที่ยังคงส่งแก่
ห้างหุ้นส่วน เช่น ตกลงว่าจะลงหุ้นในประเภทจำกัดความรับผิด
ไว้ 50,000 บาท แต่เพิ่งจ่ายไปให้ห้างฯ เพียง 30,000 บาท ยังขาด
อีก 20,000 บาท ที่จะต้องให้ห้างฯ เงิน 20,000 บาทนี้ เจ้าหนี้ฟ้อง
เรียกแทนห้างให้หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดจ่ายได้

2. จำนวนลงหุ้นเท่าที่ผู้เป็นหุ้นส่วนได้ถอนไปจาก
สินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน เช่น ตกลงเป็นหุ้นส่วนจำกัดความ
รับผิด และได้ลงทุนไว้แล้ว 50,000 บาท ต่อมายึมเงินห้างฯ ไป
20,000 บาท แสดงว่าเป็นลูกหนี้ห้างอยู่ เงินจำนวน 20,000
บาท ที่ยังไม่ได้ใช้คืนห้างไปนี้ เจ้าหนี้ของห้างฟ้องเรียกแทนห้าง
ให้หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดจ่ายได้

3. จำนวนเงินปันผลและดอกเบี้ยซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนได้รับไปแล้วโดยทุจริตและฝ่าฝืนต่อกฎหมาย 1084 หมายความว่า การจ่ายเงินปันผลตามมาตรา 1084 นั้น จะต้องจ่ายจากกำไรที่แท้จริงของห้างฯ ถ้าปรากฏว่าหุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิดได้รับเงินปันผลหรือดอกเบี้ยต่าง ๆ มาโดยรู้อญญาติแล้วว่า ผู้จัดการห้างได้ผลประโยชน์โดยทั้งที่ห้างยังขาดทุนอยู่ ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 1084 ดังกล่าว อย่างนี้แสดงว่าหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดผู้นั้นมีเจตนาทุจริต รับไว้ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าไม่ควรจะได้ เช่นนี้ เงินเหล่านี้จ้าหนึ่งของห้างเรียกคืนได้หมด แต่ข้อนี้ถ้ารับโดยสุจริตก็จะเรียกคืนไม่ได้

ข้อสังเกต 1. เคยมีปัญหาความว่า แล้วหุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิดจะต้องรับผิดอย่างไร ปัญหานี้ขอตอบว่า เมื่อตนมอง大局ว่าจะรับผิดจำกัดแล้วไวดังทุนจำกัดไว้แล้วต่อมาห้างเกิดหนี้สินขึ้น ทางห้างก็จะจัดการหักหนี้สินจากเงินที่ลงทุนจำกัดไว้นั้นไปตามอัตราส่วนของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนที่ลงทุนจนกว่าเงินที่ลงทุนจำกัดไว้นั้นหมดก็ไม่ต้องไปหาเงินมาอ补ให้ห้างอีก เพราะสิ่นสุดการรับผิดแล้ว แต่ก็ยังมีสภาพเป็นผู้ถือหุ้นประเภทจำกัดความรับผิดของห้างอยู่ ถ้าต่อมาห้างเกิดทำกำไรขึ้นมากก็มีสิทธิที่จะได้รับส่วนแบ่งได้ในฐานะที่ยังเป็นหุ้นส่วนของห้างอยู่ตลอดไป

2. จากหลักกฎหมายที่ให้เจ้าหนี้ฟ้องได้เมื่อห้างเลิกเพียง 3 ข้อดังกล่าวแล้วข้างบน แสดงได้ว่าถ้าห้างยังมีหนี้สินอยู่มาก many ประการได้ก็ตาม เจ้าหนี้ก็ไม่มีสิทธิที่จะฟ้องเรียกเอาจากหุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิดได้นอกจากจะไปฟ้องห้างหุ้นส่วนจำกัดซึ่งเป็นนิติบุคคล และตัวผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้น ซึ่งจะต้องรับผิดในหนี้สินจนกว่าจะชำระหมด

ต่อไปนี้เป็นข้อยกเว้น 4 ประการของหลักที่ว่าห้ามฟ้องหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดขณะที่ห้างยังดำเนินกิจการอยู่

หลักทั้ง 4 ประการนี้ ถ้าหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดได้กระทำไปข้อใดข้อหนึ่ง ก็จะถูกฟ้องได้ทันทีขณะที่ห้างยังดำเนิน

กิจการอยู่ และหุ้นส่วนผู้นั้นต้องรับผิดต่อเจ้าหนี้ของห้างสมอ่อนตั้งเป็นหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิด แต่ภายหลังจากการชำระหนี้สินให้แก่เจ้าหนี้ของห้างไปแล้ว หุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิด คนนั้นก็สามารถมาไล่เบี้ยอาคีนจากหุ้นส่วนอื่นได้ตามสัญญาที่ได้ตกลงกันไว้ตั้งแต่เริ่มแรกว่าเป็นประเภทจำกัดความรับผิด

ข้อยกเว้น 4 ประการ มีดังนี้

ข้อ 1 ตามมาตรา 1079 หมายความว่า ถ้าห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นยังไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลแล้วหนี้สินที่เกิดขึ้นในตอนนี้ หุ้นส่วนทุกคนไม่ว่าจะประเภทใดก็ตาม ต้องรับผิดในหนี้สินนั้นโดยไม่จำกัดจำนวนสมอ่อนขณะนั้นห้างเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ

ข้อ 2 ตามมาตรา 1082 หมายความว่า หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิด ซึ่งกฎหมายห้ามใช้ชื่อของตนเองเป็นชื่อห้างกลับไปยืนยомให้ใช้ชื่อตนเองเป็นชื่อห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นไม่ว่าจะโดยแจ้งชัด หรือโดยปริยายก็ตาม ก็ต้องถูกฟ้องให้รับผิดได้ทันที เสมอเนเป็นหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิด

ข้อ 3 ตามมาตรา 1085 หมายความว่า หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดได้ลงทุนจำกัดความรับผิดไว้จำนวนหนึ่ง แต่ไปคุยโตโย้อวดว่าลงทุนจำกัดไว้มากกว่าที่ลงทุนไว้จริง เช่นนี้ก็ถูกฟ้องได้ทันทีแต่รับผิดเท่าที่คุยโย้อวดไว้เท่านั้น

ข้อ 4 ตามมาตรา 1088 หมายความว่า หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดไม่มีสิทธิเข้าไปบริหารงานของห้างในหน้าที่ของผู้จัดการ กลับเข้าไปสอนดูเข้าจัดการงานของห้างโดยไม่มีอำนาจทำเช่นนี้ ก็ถูกฟ้องในหนี้สินช่วงที่สอดได้ทันที

ข้อสังเกต ห้า 4 ประการนี้เป็นหุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิดต้องรับผิด เสมอเนเป็นหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดต่อเจ้าหนี้ของห้าง มิใช่รับผิดในฐานะเป็นหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดนะ ส่วนระหว่างหุ้นส่วนกันเองก็ต้องรับผิดตามที่ตกลงกันไว้ในฐานะหุ้นส่วนที่จำกัดความรับผิด

สำหรับความเกี่ยวพันระหว่างหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดชอบห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น กฎหมายได้บัญญัติไว้ในมาตรา 1080 วรรค 2 ว่า ให้นำบทบัญญัติสำหรับห้างหุ้นส่วนสามัญ มาปรับใช้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดชอบนั้น และความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความรับผิดชอบนั้นกับห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งจะไม่ขอกล่าวซ้ำอีก โปรดดูในตอนกล่าวถึงห้างหุ้นส่วนสามัญ

บทที่ ๘

การเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัด

ก็เช่นเดียวกัน กฎหมายได้ให้นำบทบัญญัติของการเลิกห้างหุ้นส่วนสามัญ มาปรับใช้กับการเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัดได้ ส่วนหลังจากเลิกห้างแล้วมีการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น จะได้นำไปกล่าวในตอนที่กล่าวถึงการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วน จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด ซึ่งบัญญัติไว้ใน มาตรา 1247 ถึงมาตรา 1273 ต่อไป